

W1-2	Learning Area	Araling Panlipunan	Grade Level	9
	Quarter	Ikatlo	Date	

I. LESSON TITLE	Paikot na Daloy ng Ekonomiya
II. MOST ESSENTIAL LEARNING COMPETENCIES (MELCs)	Naipaliliwanag ang bahaging ginagampanan ng mga bumubuo sa paikot na daloy ng ekonomiya. MELC12 Week 1-2 AP9MAK-IIIa-1
III. CONTENT/CORE CONTENT	<p>-Nailalarawan ang paikot na daloy ng ekonomiya.</p> <p>-Nasusuri ang ugnayan sa isat-isa ng mga bahaging bumubuo sa paikot na daloy ng ekonomiya.</p>

IV. LEARNING PHASES	Suggested Timeframe	Learning Activities
A. Introduction Panimula	90 minuto	<p>Sa araling ito, inaasahang ikaw ay naipaliliwanag ang bahaging ginagampanan ng mga bumubuo sa paikot na daloy ng ekonomiya.</p> <p>Sinisikap ng makroekonomiks na makabuo ng pamamaraan upang mapatatag ang pambansang ekonomiya. Sinusuri nito kung paano nakaaapekto ang mga desisyon at ikinikilos ng iba't-ibang sektor sa pambansang ekonomiya.</p> <p>Gumagamit ng modelo sa pagsusuri ang makroekonomiks. Ang modelo ay representasyon ng isang ipinaliliwanag na konsepto o kaganapan.</p> <p>MODELO NG PAIKOT NA DALOY NG EKONOMIYA</p> <p>Sektor na Bumubuo sa Paikot na Daloy ng Ekonomiya</p> <div> <div>SAMBAHAYAN</div> <ul style="list-style-type: none"> Kumukunsumo ng kalakal at paglilingkod May-ari at nagbebenta ng mga salik ng produksiyon </div> <div> <div>BAHAY-KALAKAL</div> <ul style="list-style-type: none"> Nagpoprodyus at nagbibili ng kalakal at paglilingkod Kumukunsumo ng mga salik ng produksiyon </div> <div> <div>PAMAHALAAN</div> <ul style="list-style-type: none"> Nangongolekta ng buwis Nagkakaloob ng produkto at serbisyong pampubliko </div>

PANLABAS NA SEKTOR

- Nagbebenta sa ibang bansa (export)
- Bumibili sa ibang bansa (import)

PAMILIHANG PINASIYAL

- Nag-iimpok ang sambahayan
- Nag-papautang sa bahay kalakal

PAMILIHAN NG KALAKAL AT PAGLILINGKOD

- Nagbebenta ang bahay kalakal
- Bumibili ang sambahayan

PAMILIHAN NG SALIK NG PRODUKSIYON

- Nagbebenta ang sambahayan
- Bumibili ang bahay-kalakal

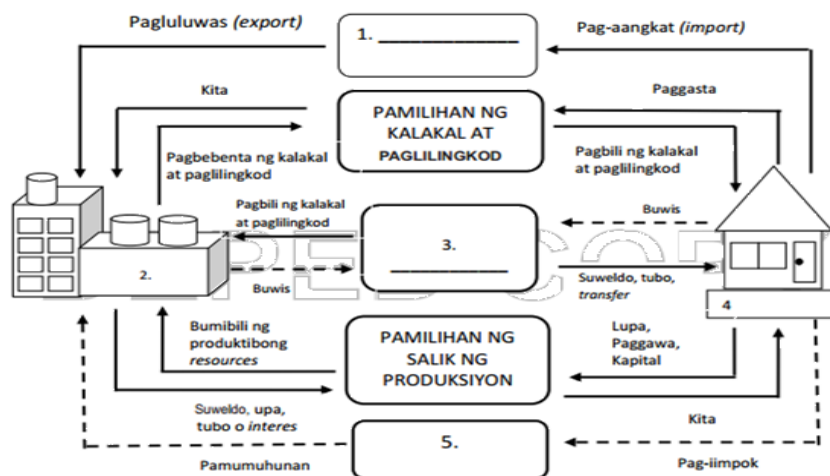
Para sa mga karagdagang kaalaman maaring basahin ang Ekonomiks - Araling Panlipunan, Modyul para sa Mag-aaral, pp. 231 – 237.

B. Development Pagpapaunlad

90 minuto

Sa isinagawang pagtatalakay ay nagkaroon ka ng kamalayan sa paikot na daloy ng ekonomiya.

Gawain sa Pagkatuto Bilang 1: Upang higit na maunawaan ang binasang teksto, masdang mabuti ang mga bagay na makikita sa dayagram. Tukuyin at isulat sa loob ng kahon kung anong sektor ang ipinapakita sa dayagram. Pagkatapos ng pagsasagawa ng pagsusuri ay maaari mo nang sagutan ang mga pamprosesong tanong.

Pamprosesong Tanong:

- Ano ang ipinapakita sa paikot na daloy?
- Papaanong nagkakaroon ng ugnayan ang iba't ibang sektor ng ekonomiya? Ipaliwanag.

Gawain sa Pagkatuto Bilang 2: Ibigay ang bahaging ginagampanan ng mga aktor at pamilyan sa paikot na daloy ng ekonomiya.

SEKTOR SA PAIKOT NA DALOY NG EKONOMIYA
BAHAGING GINAGAMPANAN

- 1.Sambahayan
- 2.Bahay-kalakal
- 3.Pamahalaan
- 4.Panlabas na Sektor
- 5.Pamilihang pinasiyal
- 6.Pamilihan ng salik ng produksiyon
- 7.Pamilihan ng kalakal at paglilingkod

Pamprosesong Tanong:

1. Ano ang ugnayang namamagitan sa sambahayan at bahay-kalakal? Ipaliwanag.
2. Ano ang mahalagang papel na ginagampanan ng pamahalaan sa ekonomiya?
3. Bakit kailangan ng ekonomiya ang panlabas na sektor?

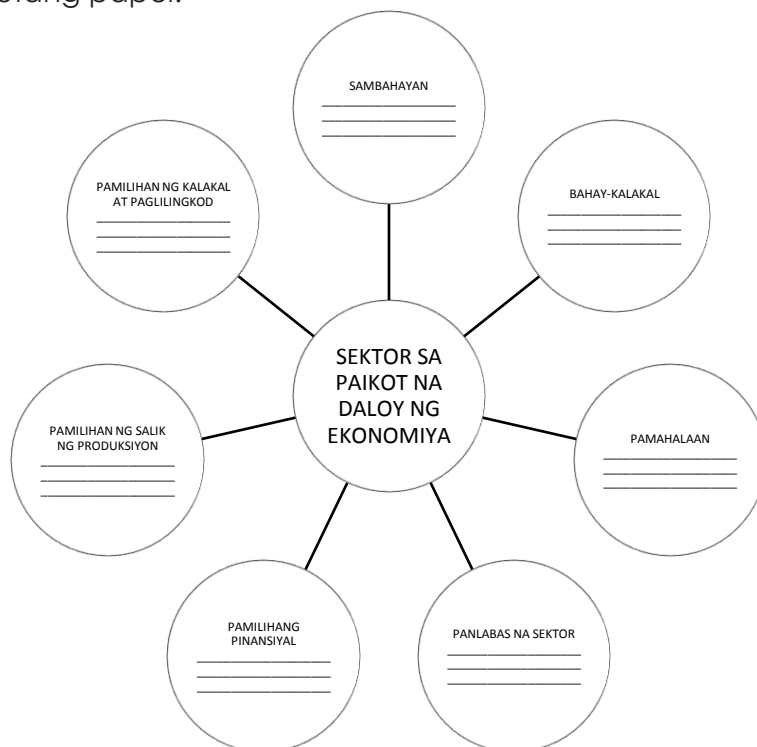
**C. Engagement
Pakikipagpalihan**

2 hour

Sa bahaging ito ng aralin ay palalawakin at pagtitibayin mo bilang mag-aaral ang mga nabuo mong kaalaman ukol sa paikot na daloy ng ekonomiya.

Gawain sa Pagkatuto Bilang 3:

Basahin at piliin ang mga salita nasa loob ng kahon. Tukuyin kung anong sektor ang na kinabibilangan nito at isulat sa sagutang papel.

Rural Bank	Palengke	Bureau of Customs	Savemore
Pandayan Bookshop	BIR	Presidente	Pabrika
Sari-sari Store	7-eleven	Land Bank of the Philippines	
Camella Homes	Pagawaan ng Sapatos	Pagluluwas ng tuna	
Pag-aangkat ng Gasolina	Mamamayang Rizaleño		

		<p>Pamprosesong Tanong:</p> <p>1. Sa mga ibinigay na halimbawa alin sa mga sumusunod ang makikita sa inyong lugar o bayan?</p> <p>2. Paano ito nakatutulong sa pagpapaunlad sa ekonomiya ng inyong bayan?</p> <p>Gawain sa Pagkatuto Bilang 4: Gamit ang mga materyales na maaaring gamiting-muli (<i>recyclable</i>) maaaring magazine o mga larawan o mga materyales na <i>indigenous</i> sa inyong lugar, bumuo ng sariling dayagram na nagpapakita ng paikot na daloy ng ekonomiya. Gawin sa isang buong papel.</p> <p>RUBRIK SA PAGMAMARKA</p> <table><tr><td></td><td>5</td><td>4</td><td>3</td><td>2</td></tr><tr><td>Nilalaman</td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr><tr><td>Kaangkupan</td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr><tr><td>Pagkamalikhain</td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr><tr><td>Kabuuan</td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr></table>		5	4	3	2	Nilalaman					Kaangkupan					Pagkamalikhain					Kabuuan				
	5	4	3	2																							
Nilalaman																											
Kaangkupan																											
Pagkamalikhain																											
Kabuuan																											
D. Assimilation Paglalapat	30 minuto	<p>Sagutin ang mga sumusunod na pahayag. Isulat ang iyong sagot sa iyang sagutang papel.</p> <p>Tatlong (3) konsepto na natutunan ko mula sa Aralin:</p> <p>1. _____</p> <p>2. _____</p> <p>3. _____</p> <p>Dalawang (2) mahalagang bagay na ayaw kong makalimutan mula sa Aralin:</p> <p>1. _____</p> <p>2. _____</p>																									
V. ASSESSMENT		(Learning Activity Sheets for Enrichment, Remediation or Assessment to be given on Weeks 3 and 6)																									
VI. REFLECTION	30 minuto	<p>Sagatan o ituloy ang pahayag sa ibaba base sa iyong natutuhan:</p> <p>Aking naunawaan ang mga bahaging ginagampanan ng mga bumubuo sa paikot na daloy ng ekonomiya at ang mga ito ay mahalaga sa ating pang-araw-araw na buhay sapagkat _____</p> <p>_____</p> <p>_____</p> <p>_____</p>																									

Prepared by:	DANILO M. MARTINEZ JR.	Checked by:	AUGUST JAMORA/RIZALDY CRISTO
--------------	-------------------------------	-------------	-------------------------------------

Personal na Pagtatása sa Lebel ng Performans para sa Mag-aaral

Pumili ng isa sa mga simbolo sa ibaba na kakatawan sa iyong naging karanasan sa pagsasagawa ng mga gawain. Ilagay ito sa Hanay ng LP o Lebel ng Performans. Basahin ang deskripsiyon bilang gabay sa iyong pagpili.

-Nagawa ko nang mahusay. Hindi ako nahirapan sa pagsasagawa nito. Higit na nakatulong ang gawain upang matutuhan ko ang aralin.

-Nagawa ko nang maayos. Nahirapan ako nang bahagya sa pagsasagawa nito. Nakatulong ang gawain upang matutuhan ko ang aralin.

-Hindi ko nagawa o nahirapan ako nang labis sa pagsasagawa nito. Hindi ko naunawaan ang hinihingi sa gawain. Kailangan ko pa ng paglilinaw o dagdag kaalaman upang magawa ko ito nang maayos o mahusay.

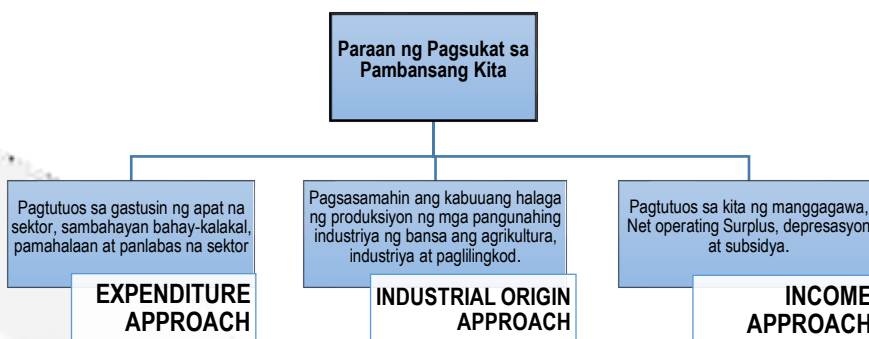
Gawain sa Pagkatuto	LP	Gawain sa Pagkatuto	LP	Gawain sa Pagkatuto	LP	Gawain sa Pagkatuto	LP
Bilang 1		Bilang 3		Bilang 5		Bilang 7	
Bilang 2		Bilang 4		Bilang 6		Bilang 8	

W3	Learning Area	Araling Panlipunan	Grade Level	9
	Quarter	3	Date	

I. LESSON TITLE	Pambansang Kita
II. MOST ESSENTIAL LEARNING COMPETENCIES (MELCs)	Nasusuri ang pamamaraan at kahalagahan ng pagsukat ng pambansang kita MELC13 Week3 AP9MAK-IIIb-5
III. CONTENT/CORE CONTENT	Nasusuri ang pambansang produkto (Gross National Income – Gross Domestic Product) bilang panukat sa kakayahan ng isang ekonomiya Nakikilala ang mga pamamaraan sa pagsukat ng pambansang kita

IV. LEARNING PHASES	Suggested Timeframe	Learning Activities
A. Introduction <i>Panimula</i>	45 minuto	<p>Sa araling ito, inaasahang ikaw ay nasusuri ang pamamaraan at kahalagahan ng pagsukat ng pambansang kita.</p> <p>Malalaman kung may narating na pagsulong at pag-unlad ang ekonomiya ng isang bansa sa pamamagitan ng pagsusuri sa <i>economic performance</i> nito. Sa pamamagitan ng mga <i>economic indicators</i> ay nasusukat ang kasiglahan ng isang ekonomiya. Madalas na ginagamit ang kabuuang pambansang kita o Gross National Income (GNI/GNP).</p> <p>KAHALAGAHAN NG PAGSUKAT SA PAMBANSANG KITA</p> <p>Ang kahalagahan ng pagsukat sa pambansang kita ay ang sumusunod:</p> <ul style="list-style-type: none"> Nakapagbibigay ng ideya tungkol sa antas ng produksyon ng ekonomiya sa isang partikular na taon. Sa paghahambing ng pambansang kita sa loob ng ilang taon masusubaybayan ang direksiyon na tinatahak ng ating ekonomiya. Magiging gabay ng mga nagpapalano sa ekonomiya upang bumuo ng mga patakaran at polisiya. Hindi haka-haka lamang ang magiging basehan na walang matibay na batayan. Sa pamamagitan ng <i>National Income Accounting</i>, maaaring masukat ang kalusugan ng ekonomiya. <p>GROSS NATIONAL INCOME (GNI)</p> <p>Ang GNI na dating tinatawag ding <i>Gross National Product</i> ay tumutukoy sa kabuuang pampamilihang halaga ng mga produkto at serbisyo na nagawa ng mga mamamayan ng isang bansa sa loob at sa labas ng bansa. Halimbawa ay ang kinikita ng mga OFW ay maisasama sa GNI ng Pilipinas.</p> <p>GROSS DOMESTIC PRODUCT (GDP)</p> <p>Ang <i>Gross Domestic Product</i> naman ay sumusukat sa kabuuang pampamilihang halaga ng lahat ng tapos na produkto at serbisyo na ginawa sa loob ng isang takdang panahon sa loob ng isang bansa. Halimbawa ay ang kinikita ng mga dayuhan sa loob ng ating bansa ay matataya o maisasama sa GDP ng Pilipinas.</p> <p>Ang <i>growth rate</i> ang sumusukat kung ilang bahagdan ang naging pag-angat ng ekonomiya kompara sa nagdaang taon. Ang halimbawa sa ibaba ay nagpapakita ng pag-angat ng gawaing pangkabuhayan ng bansa sa paglipas ng panahon.</p>

Taon	Current/Nominal GNI	Growth rate	Real/Constant GNI	Growth rate
2006	7,883,088	-	5,911,313	-
2007	8,634,132	9.53%	6,276,013	6.17%
2008	9,776,185	13.28%	6,590,009	5.00%
2009	10,652,466	8.96%	6,988,767	6.05%
2010	11,996,077	12.61%	7,561,386	8.19%

Para sa mga karagdagang kaalaman maaring basahin ang Ekonomiks - Araling Panlipunan, Modyul para sa Mag-aaral, pp. 245 – 250.

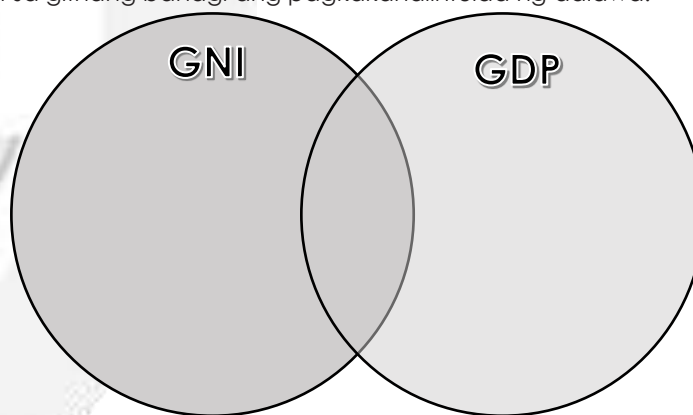
B. Development Pagpapaunlad

45 minuto

Sa isinagawang pagtatalakay ay nagkaroon ka ng kamalayan sa kahalagahan at paraan ng pagsukat sa pambansang kita.

Gawain sa Pagkatuto Bilang 1

Panuto: Matapos basahin ang teksto, punan ng tamang datos ang Venn Diagram na nasa ibaba. Itala ang pagkakaiba ng GNI at GDP. Pagkatapos ay isulat sa gitnang bahagi ang pagkakahalintulad ng dalawa.

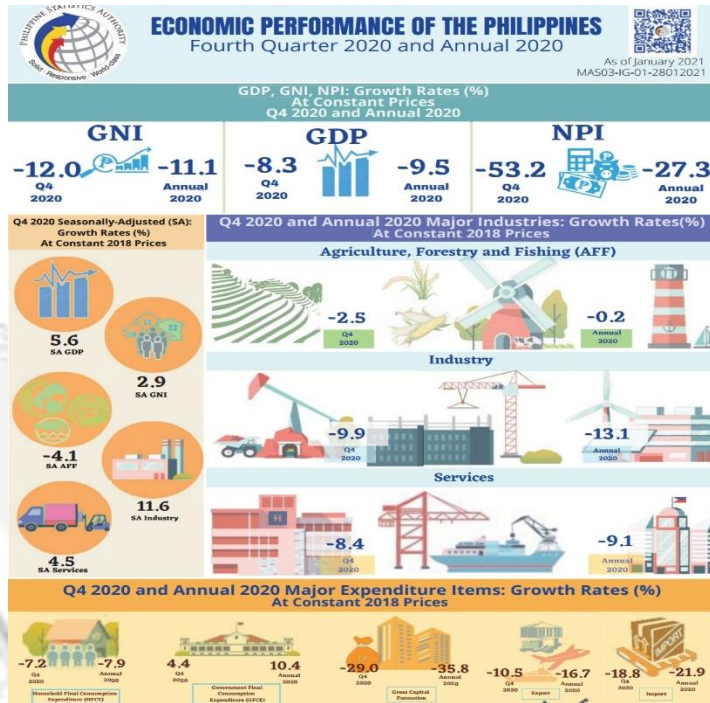

Pamprosesong mga Tanong:

1. Batay sa nabuong Venn diagram, papaano naiba ang Gross National Income sa Gross Domestic Product?
2. Bakit kailangang sukatin ang economic performance ng isang bansa?
3. Bakit may mga gawaing hindi kabilang sa pagsukat ng GNI at GDP?

Gawain sa Pagkatuto Bilang 2

Panuto: Suriin ang ipinahihwatig ng larawan sa abot ng iyong makakaya. Matapos ang pagsusuri, ay sagutan ang mga tanong sa ibaba.

Pinagkunan: <https://psa.gov.ph/nap-press-release/sector3/Per%20Capita%20GNI> retrieved on February 17, 2021

Pamprosesong Tanong:

1. Batay sa larawan ano ang kalagayan ng pambansang ekonomiya sa kasalukuyan?
2. Sa iyong palagay, ang ang mga ginamit na panukat upang matukoy ang kalgayan ng ekonomiya?
3. Paaano nakaapekto ang pandemya sa kalagayan ng ating ekonomiya?

C. Engagement Pakikipagpalihan

45 minuto

Sa bahaging ito ng aralin ay palalawakin at pagtitibayin mo bilang mag-aaral ang mga nabuo mong kaalaman ukol sa pamamaraan sa pagsukat ng pambansang kita.

Gawain sa Pagkatuto Bilang 3

Panuto: Basahin at unawain ang bawat pahayag, tukuyin kung ang kita ay napapaloob sa Gross National Income o sa Gross Domestic Product, kung ito ay sa Gross National Income. Isulat ang **GNI** at kung Gross Domestic Product naman ay isulat ang **GDP**.

1. Kabuuang halaga ng produkto sa loob ng isang bansa.
2. Kabuuang halaga ng produkto at serbisyo ng mamamayan ng isang bansa.
3. Ang kita ng mga OFW mula sa iba't ibang bansa.
4. Kita mula sa pagluluwas ng tuna sa ibang bansa.
5. Kita mula sa mga dayuhang negosyate sa ating bansa.

		<p>Gawain sa Pagkatuto Bilang 4</p> <p>Panuto: Tukuyin at ilagay ang angkop na pamamaraan sa pagsukat ng pambansang kita napapabilang ang bawat aytem. <i>Expenditure Approach, Industrial Origin Approach at Income Approach</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Panlabas na Sektor 2. Subsidya 3. Sahod ng Manggagawa 4. Sektor ng Agrikultura 5. Sambahayan 6. Sekor ng Industriya 7. Depresasyon 8. Gastusin ng Pamahalaan 9. Panlabas na sektor 10. Net operating surplus
D. Assimilation Paglalapat	10 minuto	<p>Gawain sa Pagkatuto Bilang 5</p> <p>Panuto: Sagutin ang mga sumusunod na pahayag. Isulat ang iyong sagot sa iyong sagutang papel.</p> <p>Tatlong (3) konsepto na natutunan ko mula sa Aralin:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. _____ 2. _____ 3. _____ <p>Dalawang (2) mahalagang bagay na ayaw kong makalimutan mula sa Aralin:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. _____ 2. _____
V. ASSESSMENT	30 minuto	<p>Gawain sa Pagkatuto Bilang 6</p> <p>Panuto: Basahin at unawain ang bawat pangungusap. Isulat sa patlang ang titik ng may tamang sagot.</p> <ol style="list-style-type: none"> _____ 1. Tumutukoy sa kabuuang kita na nilikha sa loob ng isang bansa. <ol style="list-style-type: none"> a. Constant GNI/GDP b. Current GNI/GDP c. Gross Domestic Product d. Gross National Income _____ 2. Kabuang halaga ng natapos na produkto base sa nakaraang presyo. <ol style="list-style-type: none"> a. Constant GNI/GDP b. Current GNI/GDP c. Gross Domestic Product d. Gross National Income _____ 3. Kabuang halaga ng natapos na produkto base sa kasalukuyang presyo. <ol style="list-style-type: none"> a. Constant GNI/GDP b. Current GNI/GDP c. Gross Domestic Product d. Gross National Income _____ 4. Tungkulin nito na magpautang at magtago ng salapi. <ol style="list-style-type: none"> a. Bahay-Kalakal b. Pamahalaan c. Pamilihang Pinansiyal d. Panlabas na Sektor _____ 5. Lugar kung saan dinadala ang mga tapos na produkto. <ol style="list-style-type: none"> a. Pamilihan ng Kalakal b. Pamilihan ng Salik ng Produksiyon c. Pamilihang Pinansiyal d. Panlabas na Sektor _____ 6. Ito ang sektor na kumokonsumo ng mga tapos na produkto. <ol style="list-style-type: none"> a. Bahay-kalakal b. Pamahalaan c. Panlabas na Sektor d. Sambahayan _____ 7. Dito nakapaloob ang pag-aangkat at pagluluwas ng mga produkto. <ol style="list-style-type: none"> a. Bahay-Kalakal b. Pamahalaan c. Panlabas na Sektor d. Sambahayan

		<p>8. Alin sa mga sumusunod ang <u>hindi</u> ginagamit na paraan ng pagsukat sa Gross National Income?</p> <ol style="list-style-type: none"> Expenditure Approach Economic Freedom Approach Industrial Origin/Value Added Approach Income Approach <p>9. Ano ang inilalarawan ng paikot na daloy ng ekonomiya?</p> <ol style="list-style-type: none"> Ugnayan ng bawat sektor ng ekonomiya Kita at gastusin ng pamahalaan Kalakalan sa loob at labas ng bansa Transaksyon ng mga intitusyong pampinansyal <p>10. Bakit mahalagang masukat ang <i>economic performance</i> ng bansa?</p> <ol style="list-style-type: none"> Dahil magiging tanyag ang bansa sa mga pandaigdigang institusyong pampinansyal Dahil magagamit ito upang makabuo ng mga patakarang magpapaangat nga sa ekonomiya ng bansa Dahil repliksyon ito sa kahusayan ng namumuno na magagamit upang umani ng malaking boto sa eleksyon Dahil makikilala ang bansa sa pagkakaroon ng mahusay na pamamalakad ng ekonomiya <p>11. Si Mr. Chen, isang Chinese National, ay nagtatrabaho sa kompanya na nasa Pilipinas. Saan dapat isinasama ang kaniyang kinita?</p> <ol style="list-style-type: none"> Sa Gross Domestic Product ng China dahil mamamayan siya nito. Sa Gross National Product ng Pilipinas dahil dito nagmula ang kaniyang kita. Sa Gross Domestic Product ng Pilipinas dahil dito nagmula ang kaniyang kita. Sa Gross Domestic Product ng Pilipinas at China dahil dito pareho nagmula ang kanilang kita. <p>12. Alin sa sumusunod ang may tuwirang epekto sa Gross Domestic Product ng bansa?</p> <ol style="list-style-type: none"> Mataas na <i>remittance</i> ng mga Overseas Filipino workers Masiglang pakikipagkalakalan ng Pilipinas sa ibang bahagi ng mundo Maayos na pamumuno ng pamahalaan na makakahikayat sa mga mamumuhunan Matalinong paggamit ng pondo ng pamahalaan para sa kawang gawa <p>13. Kung mabagal ang pagsulong ng ekonomiya ng bansa base sa pagsusuri sa <i>economic performance</i> nito, dapat bang gumawa ng hakbang ang pamahalaan upang mapataas ito?</p> <ol style="list-style-type: none"> Oo, dahil magiging kahiya-hiya ang bansa sa buong daigdig. Hindi, dahil ang bansa naman ang haharap sa naturang suliranin. Hindi, dahil ang ekonomiya ng bansa ay walang kinalaman sa ekonomiyang pandaigdigan Oo, dahil repleksyon ito ng hindi mahusay na pamamalakad ng ekonomiya. <p>14. Sa paikot na daloy ng ekonomiya, papaano nagkaugnay ang sambahayan at bahay-kalakal?</p> <ol style="list-style-type: none"> Sa sambahayan nagmumula ang mga salik ng produksiyon na sumasailalim ng pagpoproseso ng bahay-kalakal. Ang salapi ay ginagamit ng sambahayan upang ipautang na kapital sa mga bahay-kalakal.
--	--	---

		<div><div><div><div><div></div><div></div><div></div><div></div></div><div><div><div></div><div></div><div></div><div></div></div><div><div><div></div><div></div><div></div><div></div></div><div><div><div></div><div></div><div></div><div></div></div></div><div><div><div></div><div></div><div></div><div></div></div><div><div><div></div><div></div><div></div><div></div></div><div><div><div></div><div></div><div></div><div></div></div><div><div><div></div><div></div><div></div><div></div></div></div><div><div><div></div><div></div><div></div><div></div></div><div><div><div></div><div></div><div></div><div></div></div><div><div><div></div><div></div><div></div><div></div></div><div><div><div></div><div></div><div></div><div></div></div></div><div><div><div></div><div></div><div></div><div></div></div><div><div><div></div><div></div><div></div><div></div></div><div><div><div></div><div></div><div></div><div></div></div><div><div><div></div><div></div><div></div><div></div></div></div><div><div><div></div><div></div><div></div><div></div></div><div><div><div></div><div></div><div></div><div></div></div><div><div><div></div><div></div><div></div><div></div></div><div><div><div></div><div></div><div></div><div></div></div></div><div><div><div></div><div></div><div></div><div></div></div><div><div><div></div><div></div><div></div><div></div></div><div><div><div></div><div></div><div></div><div></div></div><div><div><div></div><div></div><div></div><div></div></div></div><div><div><div></div><div></div><div></div><div></div></div><div><div><div></div><div></div><div></div><div></div></div><div><div><div></div><div></div><div></div><div></div></div><div><div><div></div><div></div><div></div><div></div></div></div><div><div><div></div><div></div><div></div><div></div></div><div><div><div></div><div></div><div></div><div></div></div><div><div><div></div><div></div><div></div><div></div></div><div><div><div></div><div></div><div></div><div></div></div></div><div><div><div></div><div></div><div></div><div></div></div><div><div><div></div><div></div><div></div><div></div></div><div><div><div></div><div></div><div></div><div></div></div><div><div><div></div><div></div><div></div><div></div></div></div><div><div><div></div><div></div><div></div><div></div></div><div><div><div></div><div></div><div></div><div></div></div><div><div><div></div><div></div><div></div><div></div></div><div><div><div></div><div></div><div></div><div></div></div></div><div><div><div></div><div></div><div></div><div></div></div><div><div><div></div><div></div><div></div><div></div></div><div><div><div></div><div></div><div></div><div></div></div><div><div><div></div><div></div><div></div><div></div></div></div><div><div><div></div><div></div><div></div><div></div></div><div><div><div></div><div></div><div></div><div></div></div><div><div><div></div><div></div><div></div><div></div></div><div><div><div></div><div></div><div></div><div></div></div></div><div><div><div></div><div></div><div></div><div></div></div><div><div><div></div><div></div><div></div><div></div></div><div><div><div></div><div></div><div></div><div></div></div><div><div><div></div><div></div><div></div><div></div></div></div><div><div><div></div><div></div><div></div><div></div></div><div><div><div></div><div></div><div></div><div></div></div><div><div><div></div><div></div><div></div><div></div></div><div><div><div></div><div></div><div></div><div></div></div></div><div><div><div></div><div></div><div></div><div></div></div><div><div><div></div><div></div><div></div><div></div></div><div><div><div></div><div></div><div></div><div></div></div><div><div><div></div><div></div><div></div><div></div></div></div><div><div><div></div><div></div><div></div><div></div></div><div><div><div></div><div></div><div></div><div></div></div><div><div><div></div><div></div><div></div><div></div></div><div><div><div></div><div></div><div></div><div></div></div></div><div><div><div></div><div></div><div></div><div></div></div><div><div><div></div><div></div><div></div><div></div></div><div><div><div></div><div></div><div></div><div></div></div><div><div><div></div><div></div><div></div><div></div></div></div><div><div><div></div><div></div><div></div><div></div></div><div><div><div></div><div></div><div></div><div></div></div><div><div><div></div><div></div><div></div><div></div></div><div><div><div></div><div></div><div></div><div></div></div></div><div><div><div></div><div></div><div></div><div></div></div><div><div><div></div><div></div><div></div><div></div></div><div><div><div></div><div></div><div></div><div></div></div><div><div><div></div><div></div><div></div><div></div></div></div><div><div><div></div><div></div><div></div><div></div></div><div><div><div></div><div></div><div></div><div></div></div><div><div><div></div><div></div><div></div><div></div></div><div><div><div></div><div></div><div></div><div></div></div></div><div><div><div></div><div></div><div></div><div></div></div><div><div><div></div><div></div><div></div><div></div></div><div><div><div></div><div></div><div></div><div></div></div><div><div><div></div><div></div><div></div><div></div></div></div><div><div><div></div><div></div><div></div><div></div></div><div><div><div></div><div></div><div></div><div></div></div><div><div><div></div><div></div><div></div><div></div></div><div><div><div></div><div></div><div></div><div></div></div></div><div><div><div></div><div></div><div></div><div></div></div><div><div><div></div><div></div><div></div><div></div></div><div><div><div></div><div></div><div></div><div></div></div><div><div><div></div><div></div><div></div><div></div></div></div><div><div><div></div><div></div><div></div><div></div></div><div><div><div></div><div></div><div></div><div></div></div><div><div><div></div><div></div><div></div><div></div></div><div><div><div></div><div></div><div></div><div></div></div></div><div><div><div></div><div></div><div></div><div></div></div><div><div><div></div><div></div><div></div><div></div></div><div><div><div></div><div></div><div></div><div></div></div><div><div><div></div><div></div><div></div><div></div></div></div><div><div><div></div><div></div><div></div><div></div></div><div><div><div></div><div></div><div></div><div></div></div><div><div><div></div><div></div><div></div><div></div></div><div><div><div></div><div></div><div></div><div></div></div></div><div><div><div></div><div></div><div></div><div></div></div><div><div><div></div><div></div><div></div><div></div></div><div><div><div></div><div></div><div></div><div></div></div><div><div><div></div><div></div><div></div><div></div></div></div><div><div><div></div><div></div><div></div><div></div></div><div><div><div></div><div></div><div></div><div></div></div><div><div><div></div><div></div><div></div><div></div></div><div><div><div></div><div></div><div></div><div></div></div></div><div><div><div></div><div></div><div></div><div></div></div><div><div><div></div><div></div><div></div><div></div></div><div><div><div></div><div></div><div></div><div></div></div><div><div><div></div><div></div><div></div><div></div></div></div><div><div><div></div><div></div><div></div><div></div></div><div><div><div></div><div></div><div></div><div></div></div><div><div><div></div><div></div><div></div><div></div></div><div><div><div></div><div></div><div></div><div></div></div></div><div><div><div></div><div></div><div></div><div></div></div><div><div><div></div><div></div><div></div><div></div></div><div><div><div></div><div></div><div></div><div></div></div><div><div><div></div><div></div><div></div><div></div></div></div><div><div><div></div><div></div><div></div><div></div></div><div><div><div></div><div></div><div></div><div></div></div><div><div><div></div><div></div><div></div><div></div></div><div><div><div></div><div></div><div></div><div></div></div></div><div><div><div></div><div></div><div></div><div></div></div><div><div><div></div><div></div><div></div><div></div></div><div><div><div></div><div></div><div></div><div></div></div><div><div><div></div><div></div><div></div><div></div></div></div><div><div><div></div><div></div><div></div><div></div></div><div><div><div></div><div></div><div></div><div></div></div><div><div><div></div><div></div><div></div><div></div></div><div><div><div></div><div></div><div></div><div></div></div></div><div><div><div></div><div></div><div></div><div></div></div><div><div><div></div><div></div><div></div><div></div></div><div><div><div></div><div></div><div></div><div></div></div><div><div><div></div><div></div><div></div><div></div></div></div><div><div><div></div><div></div><div></div><div></div></div><div><div><div></div><div></div><div></div><div></div></div><div><div><div></div><div></div><div></div><div></div></div><div><div><div></div><div></div><div></div><div></div></div></div><div><div><div></div><div></div><div></div><div></div></div><div><div><div></div><div></div><div></div><div></div></div><div><div><div></div><div></div><div></div><div></div></div><div><div><div></div><div></div><div></div><div></div></div></div><div><div><div></div><div></div><div></div><div></div></div><div><div><div></div><div></div><div></div><div></div></div><div><div><div></div><div></div><div></div><div></div></div><div><div><div></div><div></div><div></div><div></div></div></div><div><div><div></div><div></div><div></div><div></div></div><div><div><div></div><div></div><div></div><div></div></div><div><div><div></div><div></div><div></div><div></div></div><div><div><div></div><div></div><div></div><div></div></div></div><div><div><div></div><div></div><div></div><div></div></div><div><div><div></div><div></div><div></div><div></div></div><div><div><div></div><div></div><div></div><div></div></div><div><div><div></div><div></div><div></div><div></div></div></div><div><div><div></div><div></div><div></div><div></div></div><div><div><div></div><div></div><div></div><div></div></div><div><div><div></div><div></div><div></div><div></div></div><div><div><div></div><div></div><div></div><div></div></div></div><div><div><div></div><div></div><div></div><div></div></div><div><div><div></div><div></div><div></div><div></div></div><div><div><div></div><div></div><div></div><div></div></div><div><div><div></div><div></div><div></div><div></div></div></div><div><div><div></div><div></div><div></div><div></div></div><div><div><div></div><div></div><div></div><div></div></div><div><div><div></div><div></div><div></div><div></div></div><div><div><div></div><div></div><div></div><div></div></div></div><div><div><div></div><div></div><div></div><div></div></div><div><div><div></div><div></div><div></div><div></div></div><div><div><div></div><div></div><div></div><div></div></div><div><div><div></div><div></div><div></div><div></div></div></div><div><div><div></div><div></div><div></div><div></div></div><div><div><div></div><div></div><div></div><div></div></div><div><div><div></div><div></div><div></div><div></div></div><div><div><div></div><div></div><div></div><div></div></div></div><div><div><div></div><div></div><div></div><div></div></div><div><div><div></div><div></div><div></div><div></div></div><div><div><div></div><div></div><div></div><div></div></div><div><div><div></div><div></div><div></div><div></div></div></div><div><div><div></div><div></div><div></div><div></div></div><div><div><div></div><div></div><div></div><div></div></div><div><div><div></div><div></div><div></div><div></div></div><div><div><div></div><div></div><div></div><div></div></div></div><div><div><div></div><div></div><div></div><div></div></div><div><div><div></div><div></div><div></div><div></div></div><div><div><div></div><div></div><div></div><div></div></div><div><div><div></div><div></div><div></div><div></div></div></div><div><div><div></div><div></div><div></div><div></div></div><div><div><div></div><div></div><div></div><div></div></div><div><div><div></div><div></div><div></div><div></div></div><div><div><div></div><div></div><div></div><div></div></div></div><div><div><div></div><div></div><div></div><div></div></div><div><div><div></div><div></div><div></div><div></div></div><div><div><div></div><div></div><div></div><div></div></div><div><div><div></div></div></div></div></div></div></div></div></div></div></div></div></div></div></div></div></div></div></div></div></div></div></div></div></div></div></div></div></div></div></div></div></div></div></div></div></div></div></div></div></div></div></div></div></div></div></div></div></div></div></div></div></div></div></div></div></div></div></div></div></div></div></div></div></div></div></div></div></div></div></div></div></div></div></div></div></div></div></div></div></div></div></div></div></div></div></div></div></div></div></div></div></div></div></div></div></div></div></div></div></div></div></div></div></div></div></div></div></div></div></div></div></div></div></div></div></div></div></div></div></div></div></div></div></div></div></div></div></div></div></div></div></div></div></div></div></div></div></div></div></div></div></div></div></div></div></div></div></div></div></div></div></div></div></div>
--	--	---

Prepared by:		Checked by:	
---------------------	--	--------------------	--

Personal na Pagtatasa sa Lebel ng Performans para sa Mag-aaral

Pumili ng isa sa mga simbolo sa ibaba na kakatawan sa iyong naging karanasan sa pagsasagawa ng mga gawain. Ilagay ito sa Hanay ng LP o Lebel ng Performans. Basahin ang deskripsiyon bilang gabay sa iyong pagpili.

☆	- Nagawa ko nang mahusay. Hindi ako nahirapan sa paggawa nito. Higit na nakatulong ang gawain upang matutunan ko ang aralin.
✓	- Nagawa ko nang maayos. Nahirapan ako nang bahagya sa pagsasagawa nito. Nakatulong ang gawain upang matutunan ko ang aralin.
?	- Hindi ko nagawa o nahirapan ako nang labis sa pagsasagawa nito. Hindi ko naunawaan ang hinihingi sa gawain. Kailangan ko pa ng paglilinaw o dagdag kaalaman upang magawa ko ito nang maayos o mahusay.

Gawain sa Pagkatuto	LP	Gawain sa Pagkatuto	LP	Gawain sa Pagkatuto	LP
Bilang 1		Bilang 3		Bilang 5	
Bilang 2		Bilang 4		Bilang 6	

W4-5	Learning Area	Araling Panlipunan	Grade Level	9
	Quarter	3	Date	

I. LESSON TITLE	Pagsusuri sa Konsepto ng Implasyon
II. MOST ESSENTIAL LEARNING COMPETENCIES (MELCs)	Natatalakay ang konsepto, dahilan, epekto at pagtugon sa implasyon. AP9MAK-IIIId-8
III. CONTENT/CORE CONTENT	Nasusuri ang konsepto at palatandaan ng implasyon Natataya ang mga dahilan sa pagkakaroon ng implasyon Nasusuri ang ibat-ibang epekto ng implasyon

IV. LEARNING PHASES	Suggested Timeframe	Learning Activities
A. Introduction Panimula	1 hour	<p>Sa araling ito, inaasahang ikaw ay nakapagsusuri ng konsepto at palatandaan ng implasyon, natataya ang dahilan ng pagkakaroon ng implasyon at aktibong nakilalahok sa paglutas nito</p> <ul style="list-style-type: none"> ❖ Ayon sa The Economics Glossary, ang implasyon ay tumutukoy sa pagtaas ng pangkalahatang presyo ng mga piling produkto na nakapaloob sa <i>basket of goods</i>. ❖ Ang implasyon ay pataas na paggalaw ng presyo at ang deplasyon ay ang pagbaba sa halaga ng presyo. Kaya sa tuwing may pagtaas sa pangkalahatang presyo ng mga biling sa isang ekonomiya, ang kondisyon ng implasyon ay nagaganap ❖ Maliban sa implasyon, mayroon ding tinatawag na <i>hyperinflation</i> kung saan ang presyo ay patuloy na tumataas bawat oras, araw at linggo. <p style="text-align: center;">DAHILAN NG IMPLASYON</p> <pre> graph TD A[Pagtaas ng dolyar kaysa piso] --> E((IMPLASYON)) B[Importasyon at eksportasyon] --> E C[Monopolyo o kartel] --> E D[Malaking gastos ng pamahalaan] --> E F[Pagtaas ng suplay ng salapi] --> E </pre>

Sino ang naapektuhan ng Implasyon?

Mga Nalulugi	Halimbawa
Mga may tiyak na kita	Ang mga empleyado tulad ng guro, pulis, klerk, nars, at iba pang tumatanggap ng tiyak na kita bawat buwan ay matinding naapektuhan sa pagtataas ng presyo. Ang dating dami na kanilang nabibili ay nababawasan dahil bumababa ang tunay na halaga ng salapi.
Mga nagpapautang	Ang taong nagpautang ay umaasa na kikitang 10% interes sa kaniyang pinahiram na pera. Ang ibinayad ng nangutang kasama ang interes ay P1,000. Ngunit dahil sa 15% ng implasyon, ang halaga ng kaniyang tinanggap ay P935 lamang kaya siya ay nalugi.
Mga nag-iimpok	Sila ay malulugi kapag ang interes ng kanilang inimpok sa bangko ay mas maliit kompara sa antas ng implasyon. Ang <i>real value</i> o tunay na halaga ng salaping nasa bangko ay bumababa bunsod ng mas mababang kinikita nito mula sa interes.

Para sa mga karagdagang kaalaman maaring basahin ang **Ekonomiks - Araling Panlipunan, Modyul para sa Mag-aaral, pp. 275 – 279.**

B. Development Pagpapaunlad

1 hour

Sa pagtatalakay ay nagkaroon ka ng kamalayan sa konsepto at dahilan ng implasyon ngayon naman ay ating palalawakin ang iyong natutuhan

Gawain sa Pagkatuto Bilang 1

Panuto: Tanungin sina lolo at lola, tatay at nanay, ang mga kuya at ate mo tungkol sa presyo ng sumusunod na produkto.

PRODUKTO	PRESYO NG PRODUKTO (noong high school sila)			
	Lolo at Lola	Tatay at Nanay	Kuya at Ate	Kasalukuyan g taon
1 kilong bigas				
¼ kilong asukal				
1 kilong karne ng baboy				
1 kilong karne ng manok				
1 kilong tilapia				

Mga Pamprosesong Tanong:

1. Ano ang napansin mo sa presyo ng mga produkto ayon sa mga panahong ibinigay?
2. Sa iyong palagay, bakit nagkakaroon ng pagbabago sa presyo ng mga produkto?
3. Paano naapektuhan ang inyong pamilya at ang ibang tao sa pagbabago sa presyo.

		<p>Gawain sa Pagkatuto Bilang 2</p> <p>Panuto: Basahin at unawain ang headlines sa ibaba. Sagutin ang pamprosesong tanong at isulat sa sagutang papel.</p> <p><i>"Pinakamataas na implasyon ay nararanasan sa taong ito nagtala ng 4.2% noong enero mula disyembre 2020" at para sa karagdagang impormasyon magpunta lamang sa page ng GMA News Online.</i></p> <p>Mga Pamprosesong Tanong:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Anong pangunahing impormasyon na ipinahahatid ng balita? 2. Sa iyong palagay may kaugnayan ba ang pagkakaroon ng mataas na implasyon sa pandemyang nararanasan ng bansa sa kasalukuyan? Ipaliwanag
<p>C. Engagement Pakikipagpalihan</p>	2 hours	<p>Sa bahaging ito ay atin namang lilinangin at pagtitibayin ang iyong mga kaisipan ukol sa dahilan, epekto, at pagbuo ng solusyon nito sa pamamagitan sa pagsagot sa mga sumusunod na gawain:</p> <p>Gawain sa Pagkatuto Bilang 3</p> <p>Panuto: Suriin ang sumusunod na sitwasyon. Tukuyin kung ito ay dahilan ng implasyon o epekto ng implasyon. Isulat sa sagutang papel ang iyong sagot.</p> <ol style="list-style-type: none"> _____ 1. Malaking bahagi ng badyet ng bansa ang napupunta sa pambayad-utang. _____ 2. Maraming produkto ang hindi kayang bilhin ng mamamayan. _____ 3. Paghingi ng karagdagang sahod ng mga manggagawa. _____ 4. Mataas na halaga ng mga materyales na kailangan sa produksiyon. _____ 5. Pagkalugi ng mga nagpapautang. <p>Gawain sa Pagkatuto Bilang 4</p> <p>Panuto: Basahin at unawain ang mga pahayag sa ibaba, lagyan ng tsek ang mga pahayag o katangian na iyong isinasabuhay sa iyong pang-araw-araw na pamumuhay.</p> <p>_____ pag-aayos ng lumang gamit upang muling magamit</p> <p>_____ pagkukumpuni ng mga sirang kasangkapan sa paaralan at sa tahanan</p> <p>_____ iwasan ang pag-aaksaya ng koryente sa tahanan maging sa paaralan</p> <p>_____ matutong magbadyet</p> <p>_____ pagnanais na makabili ng maramihang bilang ng produkto</p> <p>_____ pagsasaayos ng prayoridad sa paggastos</p> <p>_____ pagbili ng mga produktong gawang Pilipino</p> <p>_____ paglalaan ng tamang oras sa paggamit ng kompyuter at iba pang gadyet</p> <p>_____ pagnanasa na makapagtabi sa bahay ng maraming dayuhang salapi</p> <p>Mga Pamprosesong Tanong:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Batay sa iyong kasagutan, masasabi mo bang bukas ang iyong isipan na makatulong sa paglutas ng suliranin ng implasyon? Pangatwiran. 2. Bukod sa mga nabanggit ano pang katangian mo ang maaaring makatulong sa paglutas ng implasyon?

		Gawain sa Pagkatuto Bilang 5 Panuto: Gamit ang iyong kaalaman at natutunan sa konsepto ng implasyon. Pumili ng isa sa mga gawain na batay sa iyong kakayahan o talento. <ul style="list-style-type: none"> • Paggawa ng Poster Slogan • Pagbuo ng Tula • Pagbuo ng isang Awitin (maaaring ivate ang sarili) • Paggawa o pagsulat ng Editoryal • Pag-arte (Tiktok) <table border="1"> <tr> <th>Pamantayan sa Pagpupuntos</th><th>5</th><th>4</th><th>3</th><th>2</th></tr> <tr> <td>Nilalaman</td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr> <tr> <td>Pagkamalikhain</td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr> <tr> <td>Orihinalidad</td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr> <tr> <td>Kabuuan</td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr> </table>	Pamantayan sa Pagpupuntos	5	4	3	2	Nilalaman					Pagkamalikhain					Orihinalidad					Kabuuan				
Pamantayan sa Pagpupuntos	5	4	3	2																							
Nilalaman																											
Pagkamalikhain																											
Orihinalidad																											
Kabuuan																											
D. Assimilation Paglalapat	30 minuto	Gawain sa Pagkatuto Bilang 6 Panuto: Sagutin ang mga sumusunod na pahayag. Isulat ang iyong sagot sa iyong sagutang papel. Tatlong (3) konsepto na natutunan ko mula sa Aralin: 1. _____ 2. _____ 3. _____ Dalawang (2) mahalagang bagay na ayaw kong makalimutan mula sa Aralin: 1. _____ 2. _____																									
V. ASSESSMENT		(Learning Activity Sheets for Enrichment, Remediation or Assessment to be given on Weeks 3 and 6)																									
VI. REFLECTION	30 minuto	Sagutin o ituloy ang pahayag sa ibaba base sa iyong natutuhan: Ang implasyon ay nakaaapekto sa ating pang-araw-araw na pamumuhay dahil _____ _____ _____																									
Prepared by:	Checked by:																										

Personal na Pagtatasa sa Lebel ng Performans para sa Mag-aaral					
Pumili ng isa sa mga simbolo sa ibaba na kakatawan sa iyong naging karanasan sa pagsasagawa ng mga gawain. Ilagay ito sa Hanay ng LP o Lebel ng Performans. Basahin ang deskripsiyon bilang gabay sa iyong pagpili.					
★	-	Nagawa ko nang mahusay. Hindi ako nahirapan sa paggawa nito. Higit na nakatulong ang gawain upang matutunan ko ang aralin.			
✓	-	Nagawa ko nang maayos. Nahirapan ako nang bahagya sa pagsasagawa nito. Nakatulong ang gawain upang matutunan ko ang aralin.			
?	-	Hindi ko nagawa o nahirapan ako nang labis sa pagsasagawa nito. Hindi ko naunawaan ang hinihingi sa gawain. Kailangan ko pa ng paglilinaw o dagdag kaalaman upang magawa ko ito nang maayos o mahusay.			
Gawain sa Pagkatuto	LP	Gawain sa Pagkatuto	LP	Gawain sa Pagkatuto	LP
Bilang 1		Bilang 3		Bilang 5	
Bilang 2		Bilang 4		Bilang 6	

W6	Learning Area	Araling Panlipunan	Grade Level	9
	Quarter	3	Date	

I. LESSON TITLE	Patakarang Piskal
II. MOST ESSENTIAL LEARNING COMPETENCIES (MELCs)	Nasusuri ang layunin at pamamaraan ng patakarang piskal
III. CONTENT/CORE CONTENT	<p>Konsepto ng Patakarang Piskal</p> <p>Pambansang Badyet at Paggasta ng Pamahalaan</p> <p>Mga Uri ng Buwis</p> <p>Mga Sanggunian:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ekonomiks Learners's Module pp. 286- 303 • https://www.slideshare.net/edmond84/aralin-5-patakarang-piskal?qid=a97913b1-3369-4304-a33a-3dae7cc40e5b&v=&b=&from_search

IV. LEARNING PHASES	Suggested Timeframe	Learning Activities
A. Introduction Panimula	30 minuto	<p>Sa araling ito, ating tatalakayin sa pamamagitan ng pagsusuri ng layunin at pamamaraan ng patakarang piskal.</p> <p>Pagkatapos ng aralin, ikaw ay inaasahang:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Naipaliliwanag ang konsepto at layunin ng patakarang piskal 2. Naiisa-isa ng mga hakbang sa paghahanda ng pambansang badyet at ang pinagmumulan nito 3. Nakapagbibigay-halaga sa gampanin ng isang mamamayan sa pagbabayad ng tamang buwis <p>Simulan ang aralin sa pamamagitan ng pagbasa ng mga paksang nakasaad Ekonomiks LM na may paksang:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Konsepto ng Patakarang Piskal, pahina 289 – 290 • Pambansang Badyet at Paggasta ng Pamahalaan, pahina 291 – 294 • Mga Uri ng Buwis, pahina 298 - 299 <p>Makakatulong na masagutan ang mga sumusunod na gawain kung gagamitin ang mga sumusunod na gabay na tanong. Paalala, hindi kailangang isulat ang sagot sa sagutang papel.</p> <p>Gabay na tanong:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Ano ang Patakarang Piskal? Ano-ano ang dalawang paraan na ginagamit ng pamahalaan sa ilalim ng patakarang piskal? 2. Ano ang pambansang badyet at paano isinasagawa ang paghahanda ng pambansang badyet? 3. Paano gumagasta ang pamahalaan batay sa Expenditure Program? 4. Ano ang iba't ibang uri ng buwis at mga halimbawa nito?

B. Development Pagpapaunlad

60 minuto

A. Matapos basahin at maunawaan ang mga teksto na may kinalaman sa konsepto ng patakarang piskal, sagutan ang gawain bilang 1 sa ibaba.

Gawain sa Pagkatuto Bilang 1

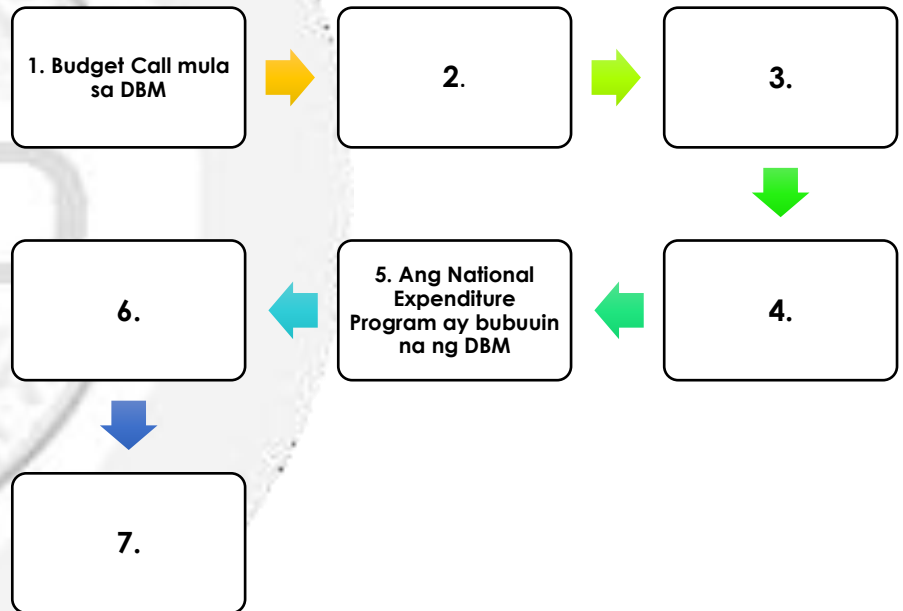
Panuto: Tukuyin kung expansionary o contractionary fiscal policy ang mga sitwasyon. Gamitin ang simbolong ★ kung expansionary fiscal policy at ♥ naman kung contractionary fiscal policy.

- _____ 1. Pagbaba ng singil sa buwis.
- _____ 2. Pagdaragdag ng gastusin ng pamahalaan.
- _____ 3. Pagtaas ng kabuuang demand.
- _____ 4. Pagbaba ng kabuuang demand.
- _____ 5. Pagtaas ng singil sa buwis.
- _____ 6. Pagbaba ng gastusin ng pamahalaan.
- _____ 7. Pagdaragdag ng supply ng salapi.

B. Ngayon naman ay subukan natin alamin ang iyong pagkaunawa sa tinalakay na paksa, ang pambansang badyet. Sagutan ang gawain sa ibaba.

Gawain sa Pagkatuto Bilang 2

Panuto: Punan ang mga blankong kahon ng tamang impormasyon ukol sa hakbang sa paghahanda ng Pambansang Badyet, sagutin ang pamprosesong tanong.

Pamprosesong mga tanong:

1. Bakit mahalaga ang paghahanda ng pambansang badyet sa isang taon?
2. Ano ang dapat isaalang-alang sa paghahanda ng badyet?
3. Sa iyong palagay, paano magiging epektibo ang inihandang pambansang badyet sa mga sumusunod:
 - mga taong nakatira sa squatter's area
 - mga naapektuhan ng nakaraang bagyo at ibang kalamidad
 - mga mayayamang negosyante
 - mga biktima ng covid 19 virus

		<p>C. Upang higit na mapaunlad ang iyong pang-unawa sa paksang iba't ibang uri ng buwis, iyong sagutan ang gawain sa ibaba.</p> <p>Gawain sa Pagkatuto Bilang 3: Kumpletuhin ang talahanayan ayon sa hinihinging impormasyon ukol sa mga uri at halimbawa ng buwis.</p> <table><tr><th colspan="3">Mga Uri ng Buwis</th></tr><tr><th>Ayon sa Layunin</th><th>Paliwanag</th><th>Halimbawa</th></tr><tr><td>A.</td><td></td><td></td></tr><tr><td>B.</td><td></td><td></td></tr><tr><td>C.</td><td></td><td></td></tr><tr><td>Ayon sa Kung Sino ang Apektado</td><td></td><td></td></tr><tr><td>A.</td><td></td><td></td></tr><tr><td>B.</td><td></td><td></td></tr><tr><td>Ayon sa Porsiyentong Ipinapataw</td><td></td><td></td></tr><tr><td>A.</td><td></td><td></td></tr><tr><td>B.</td><td></td><td></td></tr><tr><td>C.</td><td></td><td></td></tr></table>	Mga Uri ng Buwis			Ayon sa Layunin	Paliwanag	Halimbawa	A.			B.			C.			Ayon sa Kung Sino ang Apektado			A.			B.			Ayon sa Porsiyentong Ipinapataw			A.			B.			C.		
Mga Uri ng Buwis																																						
Ayon sa Layunin	Paliwanag	Halimbawa																																				
A.																																						
B.																																						
C.																																						
Ayon sa Kung Sino ang Apektado																																						
A.																																						
B.																																						
Ayon sa Porsiyentong Ipinapataw																																						
A.																																						
B.																																						
C.																																						
<p>C. Engagement Pakikipagpalihan</p>	30 minuto	<p>Gawain sa Pagkatuto Bilang 4 (Performance Task)</p> <p>Panuto: Ngayong nalaman mo na ang kahalagan ng pagbabayad ng tamang buwis, pumili ng isa sa mga gawain na gusto at kaya mong gawin. Maaari itong gawin ng isahan o may kapartner. Gamitin ang rubrik sa ibaba bilang pamantayan.</p> <ul style="list-style-type: none">• Campaign Jingle (Sariling komposisyon)• Spoken Poetry (Video hanggang 2 minuto lang o mas mababa pa)• Pagsulat ng Sanaysay• Paggawa ng Komiks <table><tr><th>Pamantayan</th><th>Puntos</th></tr><tr><td>Nilalaman</td><td>10</td></tr><tr><td>Pagkamalikhain</td><td>5</td></tr><tr><td>Orihinalidad</td><td>5</td></tr><tr><td>Kabuuan</td><td>20 (x 5)</td></tr></table>	Pamantayan	Puntos	Nilalaman	10	Pagkamalikhain	5	Orihinalidad	5	Kabuuan	20 (x 5)																										
Pamantayan	Puntos																																					
Nilalaman	10																																					
Pagkamalikhain	5																																					
Orihinalidad	5																																					
Kabuuan	20 (x 5)																																					
<p>D. Assimilation Paglalapat</p>	30 minuto	<p>Gawain sa Pagkatuto Bilang 5</p> <p>Panuto: Sagutin ang mga sumusunod na pahayag. Isulat ang iyong sagot sa iyong sagutang papel.</p> <p>Tatlong (3) konsepto na natutunan ko mula sa Aralin:</p> <p>1. _____</p> <p>2. _____</p> <p>3. _____</p> <p>Dalawang (2) mahala gang bagay na ayaw kong makalimutan mula sa Aralin:</p> <p>1. _____</p> <p>2. _____</p> <p>Isa (1) gawain na gusto mong subukin mula sa aking natutunan sa Araling ito:</p> <p>1. _____</p>																																				

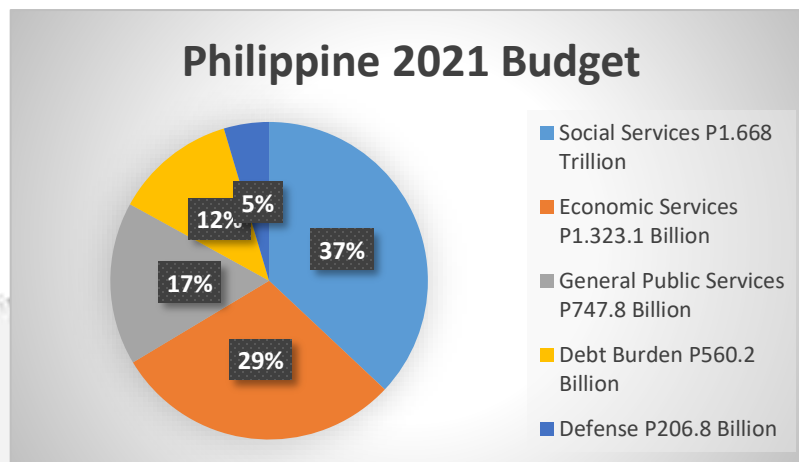
V. ASSESSMENT

(Learning Activity Sheets for Enrichment, Remediation or Assessment to be given on Weeks 3 and 6)

15 minuto

Gawain sa Pagkatuto Bilang 6

Panuto: Suriin ang Pie Chart na nagpapakita ng badyet ng Pilipinas sa kasakuyang taon. Sagutin ang pamprosesong mga tanong.

Source: <https://www.dbm.gov.ph/index.php/secretary-s-corner/press-releases/list-of-press-releases/1778-prrd-signs-the-p4-506-trillion-national-budget-for-fy-2021>

Pamprosesong mga tanong:

1. Anong mga serbisyo ang pinaglaanan ng pamahalaan na may pinakamalaking pondo at pinakamaliit na pondo?
2. Bakit kailangang isama sa taunang badyet ng pamahalaan ang pagbabayad ng utang?
3. Sa iyong palagay, sa laki ng pondong kailangan ng ating bansa bawat taon, makatwiran bang magpataw ng mataas na buwis ang ating pamahalaan? Bakit? Ipaliwang ang iyong sagot.

VI. REFLECTION

15 minuto

Gawain sa Pagkatuto Bilang 7

Panuto: Bilang patapos na gawain, basahin ang artikulo mula sa BIR Weekender Briefs at sagutin ang pamprosesong mga tanong.

Run After Tax Evaders Program

Commissioner Kim S. Jacinto-Henares, together with DCIR Estela V. Sales and DOJ Asst. Secretary Zabeidin M. Azis, shows to members of tri-media the nine (9) tax cases filed by the BIR under the Run After Tax Evaders (RATE) Program after the regular RATE Press Briefing held last September 11 at the Office of Undersecretary Baraan. Malampaya Funds infrastructure projects contractor and ANILOS TRADING AND CONSTRUCTION sole proprietress, REBECCAS. TIOTANGCO of Puerto Princesa City was charged with tax evasion involving P82.36 Million in deficiency tax liabilities after investigators discovered that she had substantially under-declared her taxable income by P59.70 Million or by 362% in 2008 and by P11.58 Million or by 57% in 2010. TIOTANGCO declared a gross income of only P16.49 Million and P20.05 Million in her Income Tax Returns for taxable years 2008 and 2010, respectively, despite having received income payments from the Provincial Government of Palawan amounting to P76.19 Million in 2008 and P31.63 Million in 2010. Charged with TIOTANGCO was independent Certified Public Accountant (CPA) EDENCIO M. CERVANTES (CERVANTES) who certified her Financial Statements for taxable years 2008 and 2010 despite the essential misstatement of facts therein, as well as the clear omission therein with respect to the former's actual taxable income. ANDREN RUBY DIZON, a Makati restaurateur who showcases the latest concept of French Fashion Food and a unique approach to classic cuisine and wining, was sued for tax evasion worth P3.88 Million for substantially under-declaring his correct taxable income by P0.46 Million in 2010, P2.89 Million in 2011 and P1.28 Million in 2012. Replies to access letters sent to clients who procured the services of DIZON and the alphas submitted by his clients to the BIR gathered during investigation disclosed that DIZON had received income payments amounting to P7.11 Million, P8.85 Million and P7.37 Million in 2010, 2011 and 2012, respectively. However, data generated from the BIR's Returns Processing System, as well as information from copies of DIZON's ITRs disclosed that he had declared gross income amounting to only P6.65 Million in

Source: https://www.bir.gov.ph/images/bir_files/internal_communications_5/2014%20BIR%20Weekender%20Briefs/v5n37%20high%20res.pdf

		Pamprosesong mga tanong: <ol style="list-style-type: none"> 1. Ano ang tax evasion? 2. Bakit itinuturing itong labag sa batas? 3. Sa iyong palagay, ano pa ang pwedeng gawin ng pamahalaan upang masigurong mahuhuli ang mga tax evaders? Pangatwiranan.
--	--	--

Prepared by:	MARILOU A. BELARMINO SDO Rizal-Pililla National H.S.	Checked by:	
---------------------	--	--------------------	--

Personal na Pagtatasa sa Lebel ng Performans para sa Mag-aaral

Pumili ng isa sa mga simbolo sa ibaba na kakatawan sa iyong naging karanasan sa pagsasagawa ng mga gawain. Ilagay ito sa Hanay ng LP o Lebel ng Performans. Basahin ang deskripsiyon bilang gabay sa iyong pagpili.

- ☆ - Nagawa ko nang mahusay. Hindi ako nahirapan sa paggawa nito. Higit na nakatulong ang gawain upang matutunan ko ang aralin.
- ✓ - Nagawa ko nang maayos. Nahirapan ako nang bahagya sa pagsasagawa nito. Nakatulong ang gawain upang matutunan ko ang aralin.
- ? - Hindi ko nagawa o nahirapan ako nang labis sa pagsasagawa nito. Hindi ko naunawaan ang hinihingi sa gawain. Kailangan ko pa ng paglilinaw o dagdag kaalaman upang magawa ko ito nang maayos o mahusay.

Gawain sa Pagkatuto	LP	Gawain sa Pagkatuto	LP	Gawain sa Pagkatuto	LP
Bilang 1		Bilang 4		Bilang 7	
Bilang 2		Bilang 5			
Bilang 3		Bilang 6			

W7	Learning Area	Araling Panlipunan	Grade Level	9
	Quarter	3	Date	

I. LESSON TITLE	Patakarang Pananalapi
II. MOST ESSENTIAL LEARNING COMPETENCIES (MELCs)	Nasusuri ang layunin at pamamaraan ng patakarang pananalapi
III. CONTENT/CORE CONTENT	Konsepto ng Pera Ang Konsepto ng Patakarang Pananalapi Sanggunian: AP 9 Ekonomiks LM DepEd

IV. LEARNING PHASES	Suggested Timeframe	Learning Activities
A. Introduction Panimula	60 minuto	<p>Sa araling ito ay iyong matututunan ang konsepto ng patakarang pananalapi na ipinatutupad ng pamahalaan.</p> <p>Kaya bilang mag-aaral ikaw ay inaasahang:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Natutukoy ang mga konsepto ng patakarang pananalapi 2. Naipaliliwanag ang layunin ng patakarang pananalapi 3. Napahahalagahan ang patakarang ipinapatupad ng pamahalaan para sa kakayahang pinansiyal ng bansa <p>Sa nakaraang aralin, finalakay natin ang patakarang piskal. Natunghayan natin ang mahalagang papel na ginagampanan ng pamahalaan upang ang ekonomiya ay maging ganap na maayos at matatag. Maaaring maimpluwensiyahan at makontrol ng pamahalaan ang buong ekonomiya sa pamamagitan ng pagbubuwis at paggastang nababatay sa badyet. Samantala sa bahaging ito, isa pang mahalagang patakaran ang maaring gamitin ng pamahalaan upang mapaunlad ang ekonomiya, ang patakaran sa pananalapi.</p> <p>Konsepto ng Pera</p> <p>Ang salapi ay perang papel na ginagamit bilang pamalit sa produkto o serbisyo. Ang pera ay instrumento na tanggap ng nagbibili at mamimili bilang kapalit ng produkto o serbisyo (<i>medium of exchange</i>). Maliban sa gamit sa pagbili, ito rin ay itinuturing bilang isang <i>unit of account</i>. At ang panghuli, ang salapi ay mayroong <i>store of value</i> na maaaring gamitin sa ibang panahon.</p> <p>Ang salapi ay mahalagang bahagi sa buhay ng tao ngunit ang pangangasiwa rito ay isang malaking hamon sa lahat ng bansa. Ang dami ng salapi sa sirkulasyon ay maaaring magdulot ng kasaganahan o suliranin sa mga mamamayan. Dahil dito, ang pag-iingat at matalinong pamamahala ay kinakailangan upang masiguro na ang bilang ng salapi sa ekonomiya ay magiging kasangkapan upang mapanatili ang kaayusan.</p> <p>Ang Konsepto ng Patakarang Pananalapi</p> <p>Ang pamahalaan, sa pamamagitan ng Bangko Sentral ng Pilipinas (BSP), ay nagtatakda ng mga pamamaraan upang masigurong matatag ang ekonomiya, higit ang pangkalahatang presyo. Ito ay bilang katiyakan na ang mamamayan ay patuloy na magkaroon ng kakayahan na makabili at matugunan ang mga pangangailangan gamit ang kanilang kinita mula sa pagtatrabaho. Ito ay isang pagkakataon na maisulong ang kalagayang pang-ekonomiya at makapagbukas ng mas maraming oportunidad sa mamamayan bunsod ng matatag na pamamahala sa pananalapi ng bansa.</p>

		<p>Ang patakaran sa pananalapi ay isang sistemang pinairal ng BSP upang makontrol ang <i>supply</i> ng salapi sa sirkulasyon. Kaugnay nito, ang BSP ay maaaring magpatupad ng <i>expansionary money policy</i> at <i>contractionary money policy</i>.</p> <p>Kapag ang layunin ng pamahalaan ay mahikayat ang mga negosyante na palakihin pa o magbukas ng bagong negosyo, ipinatutupad nito ang <i>expansionary money policy</i>.</p> <p>Karaniwang nagpapatupad ng <i>contractionary money policy</i> ang BSP upang mabawasan ang paggasta ng sambahayan at ng mga mamumuhunan.</p> <p>Ang mga patakarang ipinatutupad ng pamahalaan ay paraan upang mapangasiwaan nang wasto ang kakayahang pinansiyal ng bansa.</p> <p>Upang lalong mapalawak ang iyong kaalaman tungkol sa nilalaman ng araling ito, iyong basahin ang teksto tungkol sa Konsepto ng Pera at Ang Konsepto ng Patakarang Pananalapi na nasa AP 9 Ekonomiks LM pahina 306-307.</p> <p>Makakatulong upang iyong makuha ang mahahalagang punto sa paksa sa pamamagitan ng pagsagot sa sumusunod na gabay na tanong. Ang iyong magiging sagot ay magsisilbing kaalamang magagamit sa mga susunod na gawain. Hindi mo na kailangang isulat ang iyong sagot.</p> <p>Gabay na Tanong:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Ano ano ang konsepto sa gamit ng salapi? 2. Ano ang patakarang pananalapi? 3. Ano ang pagkakaiba ng <i>expansionary money policy</i> at <i>contractionary money policy</i> 4. Paano nakakatulong sa kakayahang pinansiyal ng bansa ang pagpapatupad ng wastong patakarang pananalapi?
<p>B. Development Pagpapaunlad</p>	<p>60 minuto</p>	<p>A. Matapos mong mabasa ang aralin tungkol sa konsepto ng patakarang pananalapi, iyong sagutin ang sumusunod na mga gawain:</p> <p>Gawain sa Pagkatuto Bilang 1: Kompletuhin ang Dayagram</p> <p>Panuto: Gawing batayan ang binasang teksto sa pagbuo ng dayagram. Tukuyin kung kailan isinasagawa ang bawat patakaran. Isulat ang sagot sa iyong sagutang papel. (Halaw sa AP 9 Ekonomiks)</p> <div data-bbox="664 1268 1362 1617"> <pre> graph TD A[PATAKARANG PANANALAPI] --> B[Expansionary money policy] A --> C[Contractionary money policy] B --> D[] B --> E[] B --> F[] C --> G[] C --> H[] C --> I[] </pre> </div> <p>Pamprosesong Tanong:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Kailan isinasagawa ng Bangko Sentral ng Pilipinas (BSP) ang sumusunod na patakaran? 2. Bakit kinakailangan ipatupad ng pamahalaan sa pamamagitan ng BSP ang wastong patakarang pananalapi? 3. Paano nakakatulong sa pamumuhay ng mga mamamayan ang wastong pagpapatupad patakarang pananalapi?

B. Ngayon, nailahad mo na sa pamamagitan ng dayagram kung kailan isinasagawa ang bawat patakarang pananalapi. Alamin naman natin ang iyong pagkaunawa kung anong patakarang pananalapi ang nararapat ipatupad batay sa sitwasyon.

Gawain sa Pagkatuto Bilang 2: Pagyamanin ang Kasanayan

Panuto: Iguhit ang tatsulok ▲ kung kailangang ipatupad ang expansionary money policy at parisukat ■ naman kung contractionary money policy. Isulat ang sagot sa iyong sagutang papel. (Halaw sa AP 9 Ekonomiks)

- _____ 1. Maraming nagsarang mga kompanya bunga ng pagkalugi at mababang benta.
- _____ 2. Dahil sa digmaan sa Syria, maraming Overseas Filipino Workers (OFW) ang umuwing walang naipong pera.
- _____ 3. Tumanggap ng *Christmas bonus* at 13th month pay ang karamihan sa mga manggagawa.
- _____ 4. Tumaas ang *remittance* ng dolyar mula sa mga OFW.
- _____ 5. Matamlay ang kalakalan sa *stock market* dahil sa pandaigdigang krisis pang-ekonomiya.

C. Engagement Pakikipagpalihan

80 minuto

Matagumpay mong nasagutan ang mga gawain sa unang bahagi. Ito ay nagpapakita ng iyong pagkaunawa sa mga araling tinalakay. Ngayon naman ay subukin natin na maiugnay ito sa inyong pang-araw araw na buhay.

Gawain sa Pagkatuto Bilang 3: Pakikipanayam

Panuto: Magsagawa ng pakikipanayam (interview) na maaring kasama mo sa bahay na matatanong mong personal o sa pamamagitan ng FB messenger. Gamitin ang sumusunod na tanong upang maging gabay sa pakikipanayam:

1. Sa panahon na naranasan natin ang suliraning pinansiyal/ pananalapi dulot ng pandemya, sa iyong palagay, tama ba ang mga naging hakbang ng pamahalaan upang tugunan ang suliraning ito? Bakit?
2. Ano ang iyong maibibigay na panukala (suggestion) sa pamahalaan na makakatulong upang matugunan ang ating suliranin sa pananalapi?
3. Sa iyong palagay, paano makakatulong ang mga mamamayan upang mapabuti ang pamumuhay ng bawat isa ngayong panahon ng krisis dulot ng pandemya?

Bumuo ng buod ng iyong pakikipanayam gamit ang tsart sa ibaba:

Kinapanayam	Sagot sa Tanong #1	Sagot sa Tanong #2	Sagot sa Tanong #3
1. _____			
2. _____			
3. _____			

		<p>Gawain sa Pagkatuto Bilang 4: Pagsulat ng Sanaysay</p> <p>Panuto: Matapos mong maisagawa ang pakikipanayam, sumulat ng isang sanaysay batay sa naitala mo sa tsart na nagpapakita ng pananaw na mga mamamayan tungkol sa pagtugon ng pamahalaan sa kasalukuyang sitwasyon, gayundin ang kanilang panukala sa pagtugon sa suliranin at ang magagawa ng mga mamamayan upang makasama sa paglutas ng suliranin.</p> <table><tr><th colspan="4">Rubrik sa pagmamarka ng sanaysay</th></tr><tr><th>Pamantayan</th><th>Deskripsiyon</th><th>Puntos</th><th>Nakuhang Puntos</th></tr><tr><td>Pag-unawa</td><td>Malinaw na nailalahad ang mga ideya batay sa buod ng pakikipanayam</td><td>8</td><td></td></tr><tr><td>Nilalaman</td><td>Napagtitimbang-timbang ang mga kaisipan kahit na ito ay magkakaiba ng pananaw.</td><td>7</td><td></td></tr><tr><td>Organisasyon</td><td>Kumprehensibo at malinaw ang daloy ng ideya. Maayos na napag-uugnay ang mga konsepto.</td><td>5</td><td></td></tr><tr><td colspan="2">KABUUAN</td><td>20</td><td></td></tr></table>	Rubrik sa pagmamarka ng sanaysay				Pamantayan	Deskripsiyon	Puntos	Nakuhang Puntos	Pag-unawa	Malinaw na nailalahad ang mga ideya batay sa buod ng pakikipanayam	8		Nilalaman	Napagtitimbang-timbang ang mga kaisipan kahit na ito ay magkakaiba ng pananaw.	7		Organisasyon	Kumprehensibo at malinaw ang daloy ng ideya. Maayos na napag-uugnay ang mga konsepto.	5		KABUUAN		20	
Rubrik sa pagmamarka ng sanaysay																										
Pamantayan	Deskripsiyon	Puntos	Nakuhang Puntos																							
Pag-unawa	Malinaw na nailalahad ang mga ideya batay sa buod ng pakikipanayam	8																								
Nilalaman	Napagtitimbang-timbang ang mga kaisipan kahit na ito ay magkakaiba ng pananaw.	7																								
Organisasyon	Kumprehensibo at malinaw ang daloy ng ideya. Maayos na napag-uugnay ang mga konsepto.	5																								
KABUUAN		20																								
D. Assimilation Paglalapat	10 minuto	<p>Gawain sa Pagkatuto Bilang 5: 3-2-1 Inventory of Learning</p> <p>Panuto: Sagutin ang mga sumusunod na pahayag. Isulat ang iyong sagot sa iyong sagutang papel.</p> <p>Tatlong (3) konsepto na natutunan ko mula sa Aralin:</p> <p>1. _____</p> <p>2. _____</p> <p>3. _____</p> <p>Dalawang (2) mahalagang bagay na ayaw kong makalimutan mula sa Aralin:</p> <p>1. _____</p> <p>2. _____</p> <p>Isa (1) mahalagang aral na gusto kong isabuhay mula sa aking natutunan sa Araling ito:</p> <p>1. _____</p>																								
V. ASSESSMENT (Learning Activity Sheets for Enrichment, Remediation or Assessment to be given on Weeks 3 and 6)	20 minuto	<p>Gawain sa Pagkatuto Bilang 6</p> <p>Panuto: Kumpletuhin ang sumusunod na pahayag. Isulat ito sa iyong sagutang papel.</p> <p>1. Ang patakarang pananalapi ay tumutukoy sa _____.</p> <p>2. Ang expansionary money policy ay ipinatutupad sa layuning _____.</p> <p>3. Ipinatutupad ang contractionary money policy sa layuning _____.</p> <p>4. Mahalaga ang wastong pagpapatupad ng patakarang pananalapi dahil _____.</p>																								
VI. REFLECTION	10 minuto	<p>Sa pangwakas na bahagi, sumulat ka ng iyong nararamdaman o nabuo mong pananaw batay sa tinalakay na aralin. Kumpletuhin ang pahayag sa ibaba:</p> <p>Nabuo sa aking kaisipan na _____.</p> <p>Sa aking kalooban, naramdaman ko na _____.</p>																								

Prepared by: **MAGIN T. CATUIRA III**
Pililla National High School

Checked by: Ulysses I. Lazada

Personal na Pagtatasa sa Lebel ng Performans para sa Mag-aaral

Pumili ng isa sa mga simbolo sa ibaba na kakatawan sa iyong naging karanasan sa pagsasagawa ng mga gawain. Ilagay ito sa Hanay ng LP o Lebel ng Performans. Basahin ang deskripsiyon bilang gabay sa iyong pagpili.

- ☆ - Nagawa ko nang mahusay. Hindi ako nahirapan sa paggawa nito. Higit na nakatulong ang gawain upang matutunan ko ang aralin.
- ✓ - Nagawa ko nang maayos. Nahirapan ako nang bahagya sa pagsasagawa nito. Nakatulong ang gawain upang matutunan ko ang aralin.
- ? - Hindi ko nagawa o nahirapan ako nang labis sa pagsasagawa nito. Hindi ko naunawaan ang hinihingi sa gawain. Kailangan ko pa ng paglilinaw o dagdag kaalaman upang magawa ko ito nang maayos o mahusay.

Gawain sa Pagkatuto	LP	Gawain sa Pagkatuto	LP	Gawain sa Pagkatuto	LP
Bilang 1		Bilang 3		Bilang 5	
Bilang 2		Bilang 4		Bilang 6	

W8	Learning Area	Araling Panlipunan	Grade Level	9
	Quarter	3	Date	

I. LESSON TITLE		Pag-iimpok at Pamumuhunan
II. MOST ESSENTIAL LEARNING COMPETENCIES (MELCs)		Napahahalagahan ang pag-iimpok at pamumuhunan bilang isang salik ng ekonomiya.
III. CONTENT/CORE CONTENT		<p>Pag-iimpok at Pamumuhunan</p> <p>Mga Bumubuo sa Sektor ng Pananalapi</p> <p>Ang Bangko Sentral ng Pilipinas</p> <p>Sanggunian: AP 9 Ekonomiks LM DepEd</p>
IV. LEARNING PHASES	Suggested Timeframe	Learning Activities
A. Introduction Panimula		<p>Matapos mong matutunan ang konsepto ng patakarang pananalapi na kung saan ay naunawaan natin na ang mga patakarang ipinatutupad ng pamahalaan ay paraan upang mapangasiwaan nang wasto ang kakayahang pinansiyal ng bansa.</p> <p>Ngayon naman, sa araling ito ay iyong matututunan ang kahalagahan ng pag-iimpok at pamumuhunan bilang isang salik ng ekonomiya. Kaya bilang mag-aaral, ikaw ay inaasahang:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Nauunawaan ang ugnayan ng pag-iimpok at pamumuhunan 2. Natutukoy ang mga bumubuo ng sektor ng pananalapi 3. Naipahahayag ang kahalagahan ng pag-iimpok at pamumuhunan sa ekonomiya <p>Sinasabing sa aspekto ng pag-iimpok at pamumuhunan ayon sa modelo ng paikot na daloy, ang pag-iimpok ay kitang lumalabas sa ekonomiya. Samantalang ang pamumuhunan ang magbabalik nito sa paikot na daloy (Case, Fair at Oster, 2012).</p> <p>Pag-iimpok at Pamumuhunan</p> <p>Ang pamumuhunan ay nangangailangan ng sapat na salapi. Ang paggasta ay kinapapalooban ng pagbili ng mga kagamitan, mga salik ng produksiyon at iba pa. Pangkaraniwan na ang mga mamumuhunan ay gumagamit ng sariling salapi o puhunan na hiniram sa ibang tao, sa bangko, o sa ibang institusyon sa pananalapi. Ang perang ipinapautang ay nagmula sa idineposito ng mamamayan. Kung kaya ang perang lumabas sa sirkulasyon sa anyo ng inimpok sa bangko, ay muling bumabalik dahil ipinahihiram ang mga ito sa mga negosyante upang gamitin sa pamumuhunan. Ipinakikita nito ang ugnayan ng bangko at iba pang institusyon sa pananalapi bilang mga daanan sa pagdaloy ng pera sa loob ng ekonomiya.</p> <p>Ang pag-iimpok ay isang mahalagang indikasyon ng malusog na ekonomiya. Ayon sa <i>Philippine Deposit Insurance Corporation</i> (PDIC), kapag maraming mamamayan ay natutong mag-impok, maraming bansa ang mahihikayat na mamuhunan sa Pilipinas dahil saligan ng isang matatag na bansa ang mataas na antas ng pag-iimpok.</p>

Samantala, ang pamumuhunan ay isa ring mahalagang salik sa ating bansa. Kapag maraming namumuhunan sa isang bansa, ang tiwala at pagkilala ay kanilang ipinakikita sa pamamagitan ng pagtatayo ng mas maraming negosyo. Mas maraming negosyo, mas maraming trabaho, mas maraming mamamayan ang magkakaroon ng kakayahang matugunan ang kanilang mga pangangailangan. Ito ay hindi malayong magbunga sa pagkakamit ng kaunlaran.

Ang salapi sa loob at labas ng ekonomiya ay marapat na mapangasiwaan nang maayos upang masiguro na magiging matatag at malusog ang takbo ng patakarang pananalapi ng bansa. Bunga nito, kinakailangan ang pagkakaroon ng mga institusyon na makapag-iingat at makapagpapatakbo ng mga wastong proseso sa loob ng ekonomiya patungkol sa paghawak ng salapi. Ito ay paraan upang maging maayos ang daloy ng pananalapi ng bansa.

Mga Bumubuo sa Sektor ng Pananalapi

A. Mga Institusyong Bangko

Ito ang mga institusyong tumatanggap ng salapi mula sa mga tao, korporasyon at pamahalaan bilang deposito.

Uri ng Bangko

1. Commercial Banks
2. Thrift Banks
3. Rural Banks
4. Specialized Government Banks
 - mga bangkong pag-aari ng pamahalaan na itinatag upang tumugon sa tiyak na layunin ng pamahalaan
 - a. Land Bank of the Philippines (LBP)
 - b. Development Bank of the Philippines (DBP)
 - c. Al-Amanah Islamic Investment Bank of the Philippines (Al Amanah)

B. Mga Institusyong Di-Bangko

Maaaring ituring na nasa ilalim ng institusyon ng pananalapi ang mga ito sapagkat tumatanggap sila ng kontribusyon mula sa mga kasapi, pinalalago ito at muling ibinabalik sa mga kasapi pagdating ng panahon upang ito ay mapakinabangan.

1. Kooperatiba
2. Pawnshop o Bahay-Sanglaan
3. Pension Funds
 - a. Government Service Insurance System (GSIS)
 - b. Social Security System (SSS)
 - c. Pagtutulungan sa Kinabukasan: Ikaw, Bangko, Industriya at Gobyerno (Pag-IBIG Fund)
4. Registered Companies
5. Pre-Need
6. Insurance Companies (Kompanya ng Seguro)

C. Mga Regulator

1. Ang Bangko Sentral ng Pilipinas (BSP)
 - Bilang tagapangasiwa ng salapi, pautang, at pagbabangko, ito ay itinatag upang mapangalagaan ang kabuuang ekonomiya

		<p>ng bansa. Nagpapatupad ito ng mga estratehiya na magsisiguro upang iwasan ang mga suliraning pang-ekonomiya.</p> <ol style="list-style-type: none"> Philippine Deposit Insurance Corporation (PDIC) <ul style="list-style-type: none"> Ito ay may layunin na: <ol style="list-style-type: none"> Bilang tagaseguro ng deposito (Deposit Insurer) Bilang receiver at liquidator ng nagsarang bangko Bilang imbestigador Securities and Exchange Commission (SEC) Insurance Commission (IC) <p>Upang lalong mapalawak ang iyong kaalaman tungkol sa nilalaman ng araling ito, iyong basahin ang teksto tungkol sa Pag-iimpok at Pamumuhunan at Mga Bumubuo sa Sektor ng Pananalapi na nasa AP 9 Ekonomiks LM pahina 308-317.</p> <p>Makakatulong upang iyong makuha ang mahahalagang punto sa paksa sa pamamagitan ng pagsagot sa sumusunod na gabay na tanong. Ang iyong magiging sagot ay magsisilbing kaalamang magagamit sa mga susunod na gawain. Hindi mo na kailangang isulat ang iyong sagot.</p> <p>Gabay na Tanong:</p> <ol style="list-style-type: none"> Ano ang pag-iimpok? ang pamumuhunan? Ano ang papel na ginagampanan ng bangko at iba pang institusyong pananalapi sa gawaing pag-iimpok at pamumuhunan? Ano ano ang mga palatandaan na masigla ang ekonomiya ng isang bansa? Mahalaga ba ng ginagampanan ng Bangko Sentral ng Pilipinas (BSP) sa ekonomiya ng bansa? Paano?
<p>D. Development Pagpapaunlad</p>		<p>A. Matapos mong mabasa ang aralin tungkol sa pag-iimpok at pamumuhunan, iyong sagutin ang sumusunod na mga gawain:</p> <p>Gawain sa Pagkatuto Bilang 1: Kompletuhin ang Dayagram</p> <p>Sa pagbuo ng dayagram sa ibaba, gawing batayan ang binasang teksto. Itala sa loob ng kahon ang mga gawain na ukol sa pag-iimpok o pamumuhunan. Isulat ang sagot sa iyong sagutang papel.</p> <div data-bbox="786 1318 1305 1688"> <pre> graph LR A[Pag-iimpok] --> B[Pamumuhunan] B --> A </pre> </div> <p>Pamprosesong Tanong:</p> <ol style="list-style-type: none"> Ano ang ipinakitang ugnayan ng pag-iimpok at pamumuhunan? Paano nakakatulong ang ugnayan ng pag-iimpok at pamumuhunan sa ekonomiya ng bansa?

Gawain sa Pagkatuto Bilang 2: Logo... Logo

Panuto: Tukuyin ang ginagampanan at tungkulin ng sumusunod na logo sa institusyong pananalapi. Piliin ang kabilang sa bangko at hindi bangko. Sagutin ang mga tanong at isulat ang sagot sa sagutang papel. (Halaw sa AP 9 Ekonomiks)

LANDBANK

Pinagkunan: <http://www.imagestock.com/bank-centralbank/asp>, <http://www.imagestock.com/bank-pbcom/asp>, <http://www.imagestock.com/bank-metrobank/asp>, <http://www.imagestock.com/-gsis/asp>, <http://www.imagestock.com/-sss/asp>, <http://www.imagestock.com/pag-ibig>, <http://www.imagestock.com/cooperative>, retrieved on August 11, 2014

BANGKO

HINDI BANGKO

Pamprosesong Tanong:

1. Paano nagkakaiba ang bangko at di-bangko bilang institusyong pananalapi?
2. Bakit itinuturing na mahalaga ang papel na ginagampanan ng mga institusyon ng pananalapi sa lipunan?
3. Ano sa mga institusyon na ito ang pinupuntahan ng inyong inyong pamilya upang makipagtransaksiyon? Ipaliwanag.
4. Gaano kalaki ang naitutulong sa iyo at sa iba pang mamamayan ng mga institusyon na ito? Pangatwiranan.

E. Engagement Pakikipagpalihan

Ngayon ay matagumpay mong nasagutan ang mga gawain sa unang bahagi na nagpapakita ng iyong pagkaunawa sa mga araling tinalakay. Sa pagkakataong ito ay subukin natin na maiugnay ito sa inyong pang-araw araw na buhay.

Gawain sa Pagkatuto Bilang 3: Maki-balita Tayo

Panuto: Basahin ang balita sa ibaba. Suriin at sagutin ang mga pamprosesong tanong. (Halaw sa AP 9 Ekonomiks)

Usapin tungkol sa pananalapi at pagpapalago ng pera, dapat na ituro sa mga kabataan.

Panahon na umano para bigyan ng edukasyon ang mga kabataan tungkol sa usaping pinansiyal at pagpapalago ng kabuhayan, ayon sa isang kongresista.

Sa isang pahayag nitong Martes, sinabi ni Aurora Rep. Juan Edgardo "Sonny" Angara, na hindi sapat na matuto lamang ang mga mag-aaral at kabataan sa pagbibilang. Sa aspeto ng pananalapi, makabubuti umano kung matuturuan din sila kung papaano ito mapapalago.

"Mostly, Filipinos grow up without knowledge on how to handle their resources. They know how to count their money, but rarely know how to make it

	<p>grow," puna ni Angara, Chairman ng House Committee on Higher and Technical Education.</p> <p>Dahil dito, inihain ni Angara ang House Bill (HB) No. 490 o ang Financial Literacy Act of 2012, na naglalayong isulong ang financial literacy programs sa mga pampubliko at pribadong paaralan.</p> <p>Ayon sa mambabatas, panahon na para suportahan ang mga kabataan sa usapin ng pananalapi batay na rin sa pinakabagong ulat ng "Fin-Q Survey," na ang "financial quotient" ng Pinoy ay nagtala ng all-time high na 52.6 points noong 2011.</p> <p>Pagpapakita umano ito na dumadami ang mga Pilipino na nag-iimpok ng pera, namumuhunan at may magandang credit management.</p> <p>"The results of the Fin-Q survey in the Philippines are very encouraging. Of course, there's still more to cover but we can improve our financial quotient as a country by teaching more of our people how to take charge of their finances and become responsible users of credit," paliwanag ng kongresista tungkol sa nasabing pag-aaral ng international financial services firm na Citi.</p> <p>Sa mga nagdaang survey, ang Pilipinas umano ay nasa below average sa Asia at malayo sa ibang bansa sa ASEAN. Sa pinakahuling ulat lamang umano nakapagtala ng mataas na marka ang mga Pinoy.</p> <p>"Financial literacy is a must in today's world if Filipinos would really want to have financial freedom," ani Angara. "Unfortunately, our school system does not teach our students and youth about money and personal finance. Our schools teach students numerous subjects but they don't teach them how to handle their own money wisely."</p> <p>Sa ilalim ng panukalang batas, magkakaloob ang DepEd ng award grants na hindi hihigit sa Php1 milyon sa mga magpapatupad ng programa tungkol financial literacy courses o components para sa mga mag-aaral.</p> <p>Pinagkunan:http://www.gmanetwork.com/news/story/287676/ulat/filipino/balangpinoy/usapin-tungkol-sa-pananalapi-at-pagpapalago-ng-pera-dapat-na-ituro-raw-sa-mga-kabataan retrieved on January 14, 2015</p> <p>Pamprosesong Tanong:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Ano ang nilalaman ng balita? 2. Sumasang-ayon ka ba sa isinasaad ng balita? Bakit? 3. Sa iyong palagay, kailan ang tamang panahon upang matutuhan ang konseptong tinatalakay sa balita? Pangatwiran.
<p>F. Assimilation Paglalapat</p>	<p>Gawain sa Pagkatuto Bilang 4: 3-2-1 Inventory of Learning</p> <p>Panuto: Sagutin ang mga sumusunod na pahayag. Isulat ang iyong sagot sa iyong sagutang papel.</p> <p>Tatlong (3) pangunahing konsepto na natutunan ko mula sa Aralin:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. _____ 2. _____ 3. _____ <p>Dalawang (2) mahalagang aral o gawain na ayaw kong makalimutan mula sa Aralin:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. _____ 2. _____ <p>Isa (1) gawaing makakatulong sa ating bansa na aking natutunan sa Araling ito na gusto kong isabuhay:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. _____

V. ASSESSMENT

(Learning Activity Sheets for Enrichment, Remediation or Assessment to be given on Weeks 3 and 6)

Gawain sa Pagkatuto Bilang 5: Tama o Mali

Panuto: Suriin ang sumusuod na pahayag. Isulat ang **Tama** kung ang pangungusap ay wasto at **Mali** naman kung ito ay di-wasto. Isulat ang sagot sa sagutang papel.

1. Bahagi ng pamumuhunan ay ang paggamit ng sariling salapi o puhunan na hiniiram sa ibang tao, sa bangko o sa iba pang institusyon sa pananalapi.
2. Ang pag-iimpok ay isang indikasyon na ang mga mamamayan ay nagtitipid sa kanilang kinikita dahil sa mahinang ekonomiya.
3. Naipapakita ng mga negosyante ang kanilang tiwala sa ekonomiya ng isang bansa sa pamamagitan ng pamumuhunan.
4. Layunin ng GSIS na magbigay ng seguro (life insurance) sa mga kawaning nagtatrabaho sa mga ahensiya ng gobyerno.
5. Bahagi ng mga institusyong bangko ang mga kooperatiba.

Gawain sa Pagkatuto Bilang 6: Pagtapat-tapatin

Panuto: Hanapin sa **hanay B** ang bangkong inilalarawan sa **hanay A**. Isulat sa sagutang papel ang titik ng tamang sagot.

A	B
<ol style="list-style-type: none"> 1. Dahil sa malaking kapital, ang mga bangkong ito ay nagpapautang para sa ibang layunin tulad ng pabahay at iba pa. 2. Pangunahing layunin ng mga bangkong ito na hikayatin ang mga tao na magtipid at mag-impok. 3. Itinatag ito upang mapabuti ang kalagayang pangkabuhayan sa kanayunan. 4. Pangunahing tungkulin nito na tustusan ng pondo ang programang pansakahan ng pamahalaan. 5. Layunin ng bangkong ito na mapaunlad ang sektor ng agrikultura at industriya, lalo na sa mga programang makatulong sa pag-unlad ng ekonomiya. 	<ol style="list-style-type: none"> a. bangkong pagtitipid b. Land Bank of the Philippines c. bangkong komersyal d. Development Bank of the Philippines e. bangkong rural

VI. REFLECTION

Sa pangwakas na bahagi, sumulat ka ng iyong nararamdaman o nabuo mong pananaw batay sa tinalakay na aralin. Kumpletuhin ang pahayag sa ibaba:

Nabuo sa aking kaisipan na _____.

Sa aking kalooban, naramdaman ko na _____.

Prepared by:

MAGIN T. CATUIRA III
Pililla National High School

Checked by:

Personal na Pagtatasa sa Lebel ng Performans para sa Mag-aaral

Pumili ng isa sa mga simbolo sa ibaba na kakatawan sa iyong naging karanasan sa pagsasagawa ng mga gawain. Ilagay ito sa Hanay ng LP o Lebel ng Performans. Basahin ang deskripsiyon bilang gabay sa iyong pagpili.

- ☆ - Nagawa ko nang mahusay. Hindi ako nahirapan sa paggawa nito. Higit na nakatulong ang gawain upang matutunan ko ang aralin.
- ✓ - Nagawa ko nang maayos. Nahirapan ako nang bahagya sa pagsasagawa nito. Nakatulong ang gawain upang matutunan ko ang aralin.
- ? - Hindi ko nagawa o nahirapan ako nang labis sa pagsasagawa nito. Hindi ko naunawaan ang hinihingi sa gawain. Kailangan ko pa ng paglilinaw o dagdag kaalaman upang magawa ko ito nang maayos o mahusay.

Gawain sa Pagkatuto	LP	Gawain sa Pagkatuto	LP	Gawain sa Pagkatuto	LP
Bilang 1		Bilang 3		Bilang 5	
Bilang 2		Bilang 4		Bilang 6	